

ȘTEFAN CIOROIANU: *Pagini din istoria neamului* ni s-a impus prin limba sugestivă, dar ne-a trezit rezerve în ceea ce privește specificul dramatic. Personajele nu sînt conturate suficient din punct de vedere teatral (Glogovenii suferă și de discontinuitate), situațiile apar cam diluate, replica nu are concentrarea, nici percutia necesară.

Ținînd seama de relațiile dintre oameni la acea vreme, unele împrejurări se evidențiază ca deficitare. Nu este argumentat cum poate Pătru să-l recomande pe Tudor să fie angajat fecior de casă în locul altora dați afară ca neîndemînatici — odată ce însuși Tudor îi povestise cum, din neîndemînare, vîrșase ciorba pe un musafir. Nu e explicabilă pripeala lui Nicolache, ca, după numai trei (puțin semnificative) replici schimbate cu proaspăta slugă, să-i propună ajutor la învățatura de carte. Nu e firească păstrarea de către Glogoveni a unui nevîrstnic servitor, care le aruncă în față premature adevăruri sociale. Nu e plauzibilă *sub această formă* mituirea lui Dionisie și a lui Sachelarie.

Momentul crizei de cord a bătrînului s-ar fi convenit mai mult exploatat, și consumat mai ales în scenă, nu între culise.

Vă urăm spor în munca asupra celorlalte acte și — dacă sînteți de acord cu noi — în munca de reevaluare a acestuia.

CORNELIU POPESCU: *Vitaroza* (titlul nu sună rău, dar nu se leagă cu piesa), nu-i o izbîndă. Dacă ați reuși să ridicăți întregul text la verba, la hazul,

la neprevăzutul scenei a doua a actului II, ar fi excelent! Deocamdată, valoarea artistică se înfățișează destul de scăzută: gîndurile nu sînt cele mai interesante, replica e adesea modestă. Episodul tripletei Alexandru — Sanda — Silvia nu face corp comun. Dacă veți reface lucrarea, nu vă mai trădați singur prin felul în care formulați lista personajelor: vă irosiți sîrguința de a ne convinge că Ioniță e inginer, cînd de fapt noi aflăm încă din prima pagină că el e doar tehnician zootehnist; iar dacă ne avertizați, tot din capul locului, că „Dragoș Sanda” (de ce enunțați numele ca la catalog?) e soția lui Alexandru, anihilați tot interesul scenei în care el îi cere mîna.

PETRE GHEORGHIU: *Un tînăr dat uitării* e, în ciuda titlului, memorabil! E o piesă care te duce cu ea. Universul în care am pătruns — întii ne-a surprins, apoi ne-a captat prin teatralitatea lui. Spre deosebire de cei mai mulți mînuitori ai replicii scrise, care au doar noțiunea verbului, dumneavoastră faceți parte din familia celor care au și darul viziunii în spațiul scenic. Intuiți, decorul, nu inert, ci într-o dinamică la fel de promptă ca aceea a personajelor; metamorfozarea continuă a scenei e sugerată ingenios. Personajele sînt surprinse mereu recompunîndu-se față de elementele din jur, iar expresivitatea lor e insolită și nobilă. Simțiti și pulsațiile luminii, și tonalitatea cromatică a bandei sonore (cu toate că la acest capitol nutrim rezerve: compozițiile sugerate — fiecare fiind la locul ei — nu se prea leagă ca ansamblu; în plus, popularitatea lor, bătătorită, le-a cam tocit).

E notabil că evadarea în lumea convenției nu înseamnă pentru dumneavoastră o evadare din real, din viața concretă a zilelor noastre: luîndu-vă zborul, de fapt vă cufundați în adînc. Textul vădește implicațiile cele mai strînse cu problematica actualității. Metafora îi este elevată. O sensibilitate modernă impregnează paginile. Pentru actor, pentru regizor, odată pusă la punct, piesa poate constitui o bază pentru un spectacol, îndrăzneț, de teatru total. Într-adevăr, nu numai necesitățile actricei „funcționă-

rești" ar solicita actorii, ci și dansul, pantomima, acrobatica... Iar rolul major pe care-l atribuie scenotehnicii consună, o dată în plus, cu ziua de azi, cu ascensiunea impetuoasă a mașinilor de tot soiul.

Acum să părăsim capitolul „laude” și să trecem la obiecții. Credem că toată partitura din actul II a Janinei ar trebui revizuită — în cea mai mare parte, rescrisă. În economia piesei, personajul e util, dar manifestarea lui e săracă și, cel mai adesea, neinteresantă. Nealcătuiind o contrapondere suficientă pentru Doramondo, implicit scade și greutatea lui. Lectura primei scrisori face ca actul să debuteze trenant, searbăd (tabloul 9); tabloul 16 e parazită: doar dacă tânărul ar fi fost Doramondo, atunci portanța lui s-ar fi dovedit mai eficace. Trebuie găsite Janinei elementele care s-o scoată dintr-un decorativism spelb și s-o investească direct în acțiune, iar manifestările ei să fie apte de a justifica afecțiunea lui Doramondo.

„Finis coronat opus”. Aici nu o încoronează. Tablourile 24—25 sînt substanțiale ca idee, au unele sculpturi artistice (de la prezentarea particulară a lui Percy Klopp la „trouvaille”-ul cu „articolele 1799—1812, corelate cu paragrafele 1914—1918 și 1939—1945” etc.), dar nu se ridică la nivelul dorit. După o asemenea desfășurare de mijloace ca aceea a actelor precedente, ar trebui una inedită, supremă; în special replica ar trebui să aducă o argumentație neașteptată, adîncă și strălucitoare, finalul precipitîndu-se la o concentrare maximă; piesa de față păcătuiește printr-o perorație la nivel comun și cu formule neori previzibile, ratîndu-și sfîrșitul.

Pe măsură ce vă veți apleca din nou asupra textului, vă vor sări în ochi și o mie de detalii cerînd rețușarea; spicuim la întîmplare: „maillou” (pag. 2), „drumuri lungi și fără sfîrșit” (pag. 2), „un fascicul de lumină în zig-zag” (pag. 3), „pornirea rachetei este materializată printr-o sonorizare fonică” (pag. 7), „se va pune accentul în exprimare pe litera p (...)”, „Orbăcăiam într-o peșteră...” (pag. 16) ș.a.m.d. Adjectivul „adecvat” revine inutil în parantezele dumneavoastră; e normal ca regizorul să caute „o muzică instrumentală adecvată” (pag. 5) sau o „sonorizare adecvată” (pag. 7), chiar fără îndemnul autorului...

Așteptăm o nouă versiune.

O paranteză (nu numai din considerație pentru ostensiții noștri ochi, dar și pentru că astfel e uzanța editorială): renunțați la dactilografierea la un rînd și practicați pagina standard: 31 rînduri a 65 de semne.

DANIEL TEI : Da. Se pare că ați făcut saltul calitativ. Perseverența, asociată altor calități, începe să-și arate roadele. Pieseta e construită strîns, chibzuit. Vechea dumnevoastră aplecare spre situații exagerate s-a decantat și a rămas simțul (pozitiv) al elementului-șoc. Vă rugăm revizuiți încă o dată vorbirea plată, neglijentă, cîteodată nefirească a personajelor : „ești Paul, inginerul Paul Dobre !” — (pag. 1) ; „Fă-te comod, Paul ! Fac urgent o cafea.” — (pag. 1) ; „Tre’să pice și el” — (pag. 2). „Am cunoscut-o de-abia în ultima iarnă a studentiei mele, după ce tu plecaseși deja.” — (pag. 2) ; „Sînt sigură că asta-i fotografia pierdută de Dan pe care acum vreo 5 ani după ce ne-am mutat o căuta cu disperare.” — (pag. 3) ; „O să-i ceri pe asta lui Dan, și Dan cu siguranță ți-o va da, îi spui că n-o ai și cu siguranță ți-o dă.” — (pag. 4) ; „Avem un apartament confortabil, o fetiță în clasa a patra deja — s-o vezi ce dulce e (...), la servici e văzut foarte...” — (pag. 4) ; „Deci de mine putem ieși deja cu...” (pag. 5) ș.a.m.d. Și indicațiile de paranteză ne crispează cu cîte-un „recameu”... În plus, în pasajele rezumate la : „PAUL (*se întunecă, incet, scoate o fotografie, tăcut i-o întinde*)” și „PAUL (*tace ; ridică neputincios din umeri*)”, notațiile „tăcut” și „tace” sînt inutile, de vreme ce nici o replică a lui Paul nu urmează.

Bineînțeles, solicitîndu-vă revizuirea vorbirii personajelor, nu vă împingem la calofilie: „să vă depănați amintirile tinereții” (pag. 5) sună la fel de rău. Vă amintim doar că vorbirea în teatru, chiar reflectînd viața de zi cu zi, nu trebuie să o reflecte aidoma ca un magnetofon, în desele ei manifestări sărace și inexprsive, ci potențată, transfigurată artistic.

Așteptăm refacerea piesetei *Lașul*, și vă sfătuim să scrieți și pentru radio și televiziune. Pare-se că veți izbîndi.

Mihai Dimiu

